

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 25/10800-1
Saksbehandler Hilde Eliassen Weidemann

Utvalg	Møtedato
Helse- og omsorgsutvalget 2023 - 2027	25.11.2025
Flerkulturelt utvalg 2023 - 2027	24.11.2025
Oppvekst- og utdanningsutvalget 2023 - 2027	25.11.2025
Formannskapet 2023 - 2027	27.11.2025
Kommunestyret 2023 - 2027	11.12.2025

Anmodning om bosetting av flyktninger 2026.

Kommunedirektørens forslag til vedtak

Grimstad kommune bosetter det antallet flyktninger Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) anmoder om. For 2026 utgjør dette 65 flyktninger. Av disse er det bosettingsplasser for fem enslige mindreårige flyktninger. Familiegjenforening kommer i tillegg.

Vedlegg

Oppmøding om busetting 2026 - Grimstad kommune
beregningssutvalgets-rapport-for-2024---kommunenenes-utgifter-til-bosetting-og-integrering-av-flyktninger

Kommuneplanen

Kommuneplanens samfunnsdel 2035 – Livsmestring i alle faser – levende, likestilt, inkluderende, mangfoldig lokalsamfunn

Sammendrag

IMDi ber kommunen om å ta imot 65 flyktninger i 2026, og ber om at 5 av plassene blir benyttet til bosetting av enslige mindreårige flyktninger (EM) over 15 år uten følgeperson. I tillegg kan kommunen regne med å bli forespurt om å bosette enslige mindreårige med følgeperson. I 2026 forventer norske myndigheter et ankomsttall på omtrent 13 000 personer, og 800 av disse skal bosettes i Agder. I Grimstad vil det ved utgangen av 2025 være tilnærmet 670 personer bosatt de siste fem årene, inkludert familiegjenforente.

Anmodningstallet på 65 personer for 2026 innebærer en gradvis utflating mot et jevnere og mer forutsigbart antall personer som bosettes. Antallet er overkommelig da det ikke meldes om spesielt store utfordringer på noen enkeltområder. Kommunen bes om å bosette fem enslige mindreårige flyktninger og kommunedirektøren mener dette kan gjennomføres med allerede etablert organisering.

Flyktningarbeidet finansieres gjennom statlige tilskudd som tildeles via IMDi. Tilskuddet skal gi rimelig dekning av merutgiftene kommunen har de fem første årene etter bosetting. Tilskuddet blir i 2026 reelt redusert gjennom at det nominelt er uendret fra 2025. I 2024 dekket tilskuddet kun 90,9 % av kommunenes reelle utgifter. Som følge av den økende underfinansieringen av kommunenes kostnader med bosetting og integrering av flyktninger er det under sterk tvil at kommunedirektøren anbefaler å bosette det antallet som kommunen er anmodet om.

Fakta

IMDi ber kommunen om å ta imot 65 flyktninger i 2026, og ber om at 5 av plassene blir benyttet til bosetting av enslige mindreårige flyktninger (EM) over 15 år uten følgeperson. I tillegg kan kommunen regne med å bli forespurt om å bosette enslige mindreårige med følgeperson. I 2026 forventer norske myndigheter et ankomsttall på omtrent 13 000 personer, og 800 av disse skal bosettes i Agder. Uforutsigbarhet i antallet flyktninger som får rett til beskyttelse i Norge, kan føre til endringer gjennom året. Jevnlig dialog med IMDi og Fylkeskommunen, gir forutsigbarhet så langt som mulig på fagfeltet.

I Grimstad vil det ved utgangen av 2025 være tilnærmet 670 personer bosatt de siste fem årene, inkludert familiegjenforente.

De aller fleste som er bosatt kommer fra Ukraina, men det har også blitt bosatt flyktninger fra Kongo, Afghanistan, Syria, Sudan og Tyrkia.

Om lag 10 % av bosatte ukrainere har returnert til Ukraina, men flere har også hatt tilbakekomst til Grimstad og da med fortsatt rett til oppfølging i kommunen.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Flyktningarbeidet finansieres gjennom statlige tilskudd som tildeles via IMDi.

Integreringstilskuddet skal bidra til rask og treffsikker bosetting, sikring av god kvalitet i kvalifiserings- og integreringstilbudet, og bidra til overgang til arbeid og utdanning. Tilskuddet skal gi rimelig dekning av merutgiftene kommunen har de fem første årene.

Integreringstilskuddet skal finansiere kommunens ekstra tiltak til;
Innvandrer- og flyktningtjeneste
Boligadministrasjon
Etablering ved bosetting og sosialstønad
Introduksjonsprogram og introduksjonsstønad, sysselsettingstiltak, og yrkeskvalifisering
Tolketjenester
Barnehagetjenester
Integreringstiltak i grunnskolen
Kultur- og ungdomstiltak
FOV/grunnskoleopplæring for voksne
Utgifter til den kommunale helsetjenesten og barnevern

Satser for integreringstilskudd i 2025:

Integreringstilskudd År 1	250 500 kroner (enslige voksne)
Integreringstilskudd År 1	202 000 kroner (voksne)*
Integreringstilskudd År 1	194 300 kroner (enslige mindreårige)**
Integreringstilskudd År 1	202 000 kroner (barn)*

Integreringstilskudd År 2	259 200 kroner	Integreringstilskudd
Integreringstilskudd År 3	184 300 kroner	Integreringstilskudd
Integreringstilskudd År 4	91 400 kroner	Integreringstilskudd
Integreringstilskudd År 5	74 800 kroner	

Barnehagetilskudd År 1 (2024) 28 900 kroner (engangstilskudd)

Eldretilskudd År 1 (2024) 180 600 kroner (engangstilskudd)

*Personer regnes som voksne fra og med det året de fyller 18 år.

**Enslige mindreårige flyktninger utløser integreringstilskudd år 1 med sats for enslige mindreårige flyktninger. Dette gjelder også enslige mindreårige flyktninger som har fylt 18 år ved bosetting.

Ved bosetting av enslige mindreårige flyktninger (EM) vil kommunen motta særskilt tilskudd i tillegg til integreringstilskuddet (2025): Kr. 1 059 100 per år til og med året barnet fyller 16 år. Kr. 667 900 fra 17 år og til 20 år.

Integreringstilskuddet, samt tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere, finansierer introduksjonsprogrammet. Teknisk beregningsutvalg har beregnet at kommunene gjennom integreringstilskuddet fikk dekket 90,9% av merutgifter til bosetting og integrering av flyktninger de fem årene kommunene mottar integreringstilskudd i 2024. I regjeringens statsbudsjett for 2026 er integreringstilskuddet foreslått holdt nominelt uendret. Det innebærer at underfinansieringen av kommunenes utgifter reelt sett øker.

Kommunene fikk dekket 107,2 % av utgiftene til enslige mindreårige. Kommunene fikk dekket 83,1 % av utgiftene til norsk og samfunnskunnskap. Se vedlagt rapport fra beregningsutvalget 2024.

Kommunen søker IMDi om ekstratilskudd ved bosetting av personer med alvorlig helse-/adferdsutfordring. Høsten 2025 er det 31 søknader under arbeid og oppfølging, og kommunen bruker totalt ca. 1 årsverk i arbeidet med søknadene. I skoleåret 2024-25 fikk kommunen fikk kommunen innvilget til sammen kr. 6,8 millioner i særlig tilskudd for personer med alvorlige helse-/adferdsutfordringer. Ekstratilskuddet kan søkes i inntil fem år, unntaksvis i 10 år. Tilskuddet går til oppfølgingstiltak i barnehager, skoler, barnevernet og helsetjenester.

Vurderinger:

Grimstadmodellen for bosetting og integrering

Grimstad kommune har et godt flyktningfaglig miljø på tvers av avdelinger, virksomheter og sektorer.

Flyktningtjenesten ivaretar bosettingsansvaret i samarbeid med IMDi og fylkeskommunen, og er kontaktpunkt utad til andre aktører som Udi og Statsforvalteren. Tjenesten har også ansvaret for å holde politisk og administrativ ledelse oppdatert på fagområdet. Flyktningtjenesten fungerer som koordinator i arbeidet, og holder jevnlig kontakt med de øvrige kommunale tjenestene, som skole, barnehage, SFO, boligkontor, jobbsentral, NAV, med flere.

Bosetting og integreringstiltak for hele familien ivaretas av flyktningtjenesten. Grimstad-modellen satser på tidlig innsats for barn, unge og deres familier, blant annet gjennom hjemmebesøk, subsidiering av barnehage og SFO, subsidiering og hjelp til å komme i gang med fritidsaktiviteter for barn og ungdom, svømmekurs, samarbeid med frivilligheten, med mer.

Bosetting og oppfølging med enslige mindreårige flyktninger ligger under flyktningtjenesten. Oppfølgingen tilpasses den enkeltes behov, og den må være tilstrekkelig og lett tilgjengelig. En stilling i flyktningtjenesten ivaretar den formelle oppfølgingen og aktiviteter på dagtid, og egne ressurspersoner er ansatt for å følge opp utenfor kontortid.

Anskaffelse av boliger ivaretas av boligkontoret i tett samarbeid med flyktningtjenesten. Siden kommunen nå bosetter færre, gir det rom for å evaluere og optimalisere arbeidsform. Boligkontoret har som mål å holde kostnadene nede, og jobber kontinuerlig med å ikke ha mye tombo. Boligkontoret ønsker å ha tilnærmet null boliger i beredskap. Boliger blir anskaffet på bestilling fra flyktningtjenesten etter dialog med IMDI.

Boligkontoret ønsker å beholde og ikke øke størrelsen på privat innleid boligportefølje. Den private porteføljen ligger på nærmere 180 leieobjekter. Boligkontoret etterstreber å skaffe boliger slik at bosetting kan skje i hele kommunen.

Istandsetting av boliger ivaretas gjennom et tverrfaglig samarbeid mellom boligkontoret, Jobbsentralen og flyktningtjenesten. Som tidligere år istandsettes boligene med brukte møbler og nøktern innredning. God planlegging, rutiner og samarbeid er viktig slik at Jobbsentralen kan bruke ressursene optimalt.

Flyktninghelsetjenesten ivaretar mottakssamtale, helsekartlegging, vaksinerings og annen oppfølging, men med mål om å hjelpe flyktningene over til det ordinære helsetilbudet.

Flyktninghelsetjenesten erfarer at mange har sammensatte utfordringer som gjør at det er behov for koordinering av et helhetlig tilbud, og tilstrekkelig bemanning i tjenesteapparatet.

Arbeidet med å søke særlige tilskudd til personer med helsemessige utfordringer krever ca. 50 % helsesykepleierressurs. Det er tidkrevende å innhente opplysninger fra andre tjenester og skrive sykepleierrapport med informasjon slik IMDi forlanger, samt samarbeide med lege i de tilfeller det er nødvendig. En ny modell for samarbeidet med lege vil bli prøvd ut i november 2025.

NAV ivaretar Introduksjonsprogrammet for voksne i aldersgruppen 18-55 år (utvides til 60 år i løpet av 2026), samt ulike tiltak for oppfølging inn mot arbeidsmarkedet for alle utover den første perioden. Det jobbes godt med integrering av allerede bosatte flyktninger, og for ukrainsk fordrevne har kommunen så langt lyktes godt med arbeidsretting. Likevel er mange flyktninger avhengig av økonomisk sosialhjelp, og mange er også i behov av svært tett oppfølging over tid for å settes i stand til å klare seg uten bistand fra Nav. For at vi skal lykkes i 2026 er vi avhengig av å ha nok ressurser til å opprettholde fokuset vi har på arbeidsretting, samtidig som vi må bruke flere ressurser enn i dag på økonomisk råd og veiledning for flyktninger i 5-årsperioden. Det siste er svært viktig med tanke på å holde kommunens utgifter til sosialhjelp så lave som mulig.

Voksenopplæringen ivaretar norskopplæring, samfunnskunnskapskurs og ulike obligatoriske introduksjonskurs etter Integreringsloven, og grunnskoleopplæring etter Opplæringsloven for voksne deltakere. I Voksenopplæringen er det høsten 2025 292 deltakere fra 41 ulike nasjonaliteter. Det forventes et høyt, men nedadgående, antall deltakere i 2026. Oppfølging og opplæring av de som har kommet de siste årene gir gode resultater, men er ressurskrevende, og tilstrekkelig bemanning med god kompetanse er nødvendig for å oppnå gode resultater. Gode språkkunnskaper er en viktig forutsetning for å få tilgang til norsk arbeidsliv.

Skoler og barnehager inkluderer barna i fellesskapet så raskt som mulig etter bosetting og bidrar til god integrering av barn og unge. Det meldes om noen kapasitetsutfordringer på enkelte trinn i skolene.

Økonomiavdelingen i kommunen følger opp disponeringen av integreringstilskuddet i tett samarbeid med de involverte tjenesteområdene. Integreringstilskuddet skal finansiere utgiftene de første fem årene etter bosetting, og flyktningsarbeidet i Grimstad etterstreber å bidra til økonomisk selvstendighet så tidlig som mulig gjennom målrettede kvalifiserings- og integreringstiltak. Etter fem år skal de bosatte anses som ordinære innbyggere. Selv om det er komplisert å gi en full økonomisk og detaljert oversikt over alle kommunens utgifter til arbeidet med flyktninger, gir beregningsutvalgets rapport et generelt bilde som gjelder for kommuner av ulik størrelse.

Teknisk beregningsutvalg har beregnet at kommunene gjennom integreringstilskuddet kun fikk dekket 90,9% av merutgifter til bosetting og integrering av flyktninger i 2024. I regjeringens statsbudsjett for 2026 er integreringstilskuddet foreslått holdt nominelt uendret. Det innebærer at underfinansieringen av kommunenes utgifter reelt sett øker.

Som følge av den økende underfinansieringen av kommunenes kostnader med bosetting og integrering av flyktninger er det under sterk tvil at kommunedirektøren anbefaler å bosette det antallet som kommunen er anmodet om.

Med dagens statlige finansieringsnivå er svært mange kommuner i Norge, og Grimstad kommune inkludert, i en økonomisk krevende situasjon. Gjennom mottak og integrering av flyktninger forverres den økonomiske situasjonen for kommunene, og kommunene blir nødt til å kutte i andre tjenester for å fullfinansiere bosetting og integrering av flyktninger. Det er urimelig at kommunene på denne måten settes i en skvis mellom å opptre solidarisk og medmenneskelig overfor flyktninger fra krigsområdet i Ukraina, og å måtte kutte i tjenester til kommunens innbyggere i en situasjon der mange av tjenestene allerede er på et minimumsnivå i henhold til lovkrav.

Forutsetninger for å lykkes med å bosette 65 flyktninger i 2026:

- Bosetting skjer kun etter avtale med IMDi.
- God disponering av integreringstilskuddet slik at kvaliteten opprettholdes i kommunens totale bosettings- og integreringsarbeid.
- Tilstrekkelig bemanning med faglig kompetanse tilpasset arbeidets omfang på de ulike områdene.
- God koordinering og samarbeid mellom involverte kommunale virksomheter, samt mellom administrasjon og politisk ledelse.
- Bosettingen skjer gjennom hele året unntatt juli.
- Tilstrekkelig tilfang på egnede boliger
- Bosetting i hele kommunen med mulighet for offentlig kommunikasjon.

Konklusjon

Anmodningstallet på 65 personer for 2026 innebærer en gradvis utflating mot et jevnere og mer forutsigbart antall personer som bosettes. Antallet er overkommelig da det ikke meldes om særlig store utfordringer på noen enkeltområder, men den økende underfinansieringen gjør at kommunedirektørens anbefaling om å ta imot antallet det anmodes om er under sterk tvil.

Kommunen bes om å bosette fem enslige mindreårige flyktninger og kommunedirektøren mener dette kan gjennomføres med allerede etablert organisering.